

להנהיג את נועם תורה וחסידות
מנדר היוצא מעוד

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' פקודי תשפ"ד + גליון רמ"ה

נהר קדומים

מעייין נובע במשנת מרגן כ"ק מרגן רבוה"ק ז"ע

חלוקי הנהר

פלאות התורה מאוצרותיו של
הנהר' חר' ר' רח רוזנטל שליט"א

"ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוהינו" תוקף נס פורים – חלק א'

מדוע כעס אחשוורוש
כששמע דברי אסתר

איתא בחז"ל (מגילה כו, א) שבמשתה היין של היום השני אומר המלך לאסתר "מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעשי". ואז מגלה אסתר לאחשוורוש שהיא יהודיה ומבקשת לבטל את הגזירה על כלל ישראל. ואחרי שאסתר מצביעה על המן שהוא נשאו ליבו לעשות כן, קם המלך בחמתו ממשתה היין אל גינת הביתן (י.ג.) וכאשר המלך שב מגינת הביתן אל בית המשתה והמן נופל וכו', ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה" וכו', ואח"כ "ויאמר המלך תלוהו עליו".

מקשה הגאון מהר"ש קלוגר בספרו **מאמר אסתר** (יש במהרש"ק כ 700 עמודים על מגילת אסתר), שזה שאחשוורוש שאל מי הוא זה וכו' מובן שיכול לעשות עצמו כאלו אינו יודע מי אחראי לאותה גזירה וע"ה, אבל כאשר כתוב במגילה **שקם בחמתו** ממשתה היין משמע שבאמת התמלא כעס וחמיה. איך אפשר להבין את זה שהרי הוא בעצמו העביר את טבעתו להמן הרשע ואפילו ויתר על כל העשרת אלפים ככר כסף מחמת להיטותו להשמיד את כלל"י ר"ל, ומה שיך להיות בחימה אחרי דיבורי אסתר אודות הגזירה. וכן צריך עיון מדוע הוא יוצא לפתע לגינת הביתן, והמגילה חוזרת ומדגישה שחזר אח"כ **מגינת הביתן**, שפשיטא שאם יצא לשם אזי משם חזר.

גודל שנאת אחשוורוש לישראל

ומבאר מהרש"ק באופן נפלא ביותר. שמובא בחז"ל (אסתר י.ג.) שאחשוורוש היה שונא את ישראל יותר מהמן הרשע. וכן במגילה (י"ג ע"ב וי"ד ע"א) ממשילים זאת למשל של התל והחריץ שבעל התל הוא אחשוורוש ומוכן לתת לבעל החריץ הוא המן את השמדת בני"ר ר"ל בחנם והלואי. אלא שהיה פחדן והיה צריך את המן העמלקי שמוכן לקפוץ לאמבטי' וותחת עבור שנאתו לישראל.

המשך בעמוד ב' <<<

הדר קבלוה באהבה

בגמ' (שבת פ"ח ע"א) ויתניבו בתחתית ההר, א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאווייתא [שאים יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם יש להם תשובה שקבלוה באונס – רש"י]. אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש [מאהבת הס שנעשה להם – רש"י]. דכתיב קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבו.

והקשו התוס' מדוע היה צריך לכפותם, הרי בני ישראל כבר ענו ואמרו פה אחד, והקדימו נעשה לנשמע. עוד מקשים בספרים הק' מה נחחדש לישראל בנס פורים שגורם להם לקבל את התורה באהבה וברצון, יותר מהניסים והנפלאות שראו ביציאת מצרים, – עשרת המכות, קריעת ים סוף, ועוד, שראו עין בעין איך שהשי"ת משדד כל הטבע כרצונו עבור ישראל, ועם כל זה לא קבלו את התורה מאהבה, רק בנס דפורים. ויודע ומפורסם מה שתי"ע ז"ה **הרה"ק מבראדיטשוב** זיע"א בקדושות לפורים ועוד ספרים. מ"מ נלך כאן בדרכי של הרה"ק **הישמח ישראל** זיע"א, ובדומה לזה למדנו מדברי רביה"ק **הנחל יצחק** זיע"א.

ונקדים דברי המדרש תנחומא פרשת נח וזה לשון המדרש: ולא קבלו ישראל את התורה עד שפכה עליהם הקדושת ברוך הוא את החרב פגיונית, שפגמיה ויתניבו בתחתית החרב (שמות ט.י). ואמר רב דימי בר חמא: אמר להם הקדושת ברוך הוא לישראל, אם מקבלים אתם את התורה, מוטב, ואם לאו, שפיה תהא קבוינתכם. ואם תאמרו על התורה שפכתב פפה עליהם את החרב, והלא משיעה שאמר להם מקבלין אתם את התורה, ענו קלם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה דיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבעל פה, שיש בה דקדוקי מצות קלות וחסמיות, והיא עצה כמות וקשה לשאול קנאותה, לפי שאין לומר אותה אלא מי שאוהב הקדושת ברוך הוא בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו, שפגמיה ואתהבת את ?? אלקיה בקל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. עד כאן לשון המדרש.

ולפי דברי המדרש יוצא דהכפיה היתה על תורה שבע"פ, וזה מה שקבלו באהבה בנס פורים. וא"כ נשאר לדקדק בדברי המדרש, מה גורם להם לישראל בנס פורים לקבל עליהם תורה שבעל פה באהבה יותר מניסי יציאת מצרים שקבלו עליהם רק תורה שבכתב.

ומקדים הישמח ישראל שבשעת שחזר הקב"ה על אומות העולם ליתן להם התורה נתכוון ליתן להם מצוות גולמיות, היינו פשוטי התורה, שלא יהיה להם שום כח לחדש בה דבר זולת את אשר ישמענו מפורש. אבל לזרע ישראל עם קדושתו ניתן להם התורה הק' במתנה, היינו כח הדעת ופירוש וחיידוש הלכה מכח דעתם ושכלם, וכאשר יגזרו כן יקום, שמסכימים עמם הבי"ד של מעלה, שהכרעת התורה נמסר להם. וכאשר עם ישראל לא ידעו מזו המתנה וכח ההכרעה שניתן להם, להם חשבו בדעתם שתורה שבכתב שהכל כתוב מפורש, זאת נוכל לקבל, אבל תורה שבע"פ שהוא דרשות לבור לאמיתה מכח דעת ושכל האנושי היו מתייראים לקבל כי יוכל להיות קרוב

להפסד ורוחק לשכה. כי האיך יוכל בשר ודם קוצר המשיג לכוון לרצון התמים דעות אין סוף ב"ה. ועל זה היה נצרך הכפיה וכמאמר חז"ל (ר"ה כ"ה) אתם אפ"י שוגגין אתם אפ"י מזידין, וכאשר יאמר בי"ד התחתון כן יאמר ה'.

ועל פי זה מיושב מה שהתפעלו ישראל בנס פורים יותר משאר הניסים, עד שגורם להם לקבל תורה שבע"פ באהבה. וזה ע"פ מה דאיתא בירושלמי (מגילה פ"א ה"ו) "אותה שנה היתה מעוברת, מה טעמה מיום ומחדש שנים עשר הוא חדש אדר, אדר הראשון תוספת אדר השני". ובספה"ק איתא שזה היה עיקר הנס, שהמן חשב על שנה פשוטה, אבל באמת היתה שנה מעוברת, והחודש הנוסף אין לו מזל, ועי"ז נצלו ישראל מגזרת המן.

מנהג ישראל תורה. טעם למנהגן של ישראל שמעמידים רב של פורים, שאומר **תורת עקומים לכבוד פורים.** ולכא' ביום קבלת התורה באהבה הי' ראוי לכא' להמנע מזה. אכן יבואר, כי איתא במדרש תנחומא (נח, א) דמה שהי' נצרך לכפיית הר כגיגית בשעת מתן תורה, הי' על קבלת התורה שבעל פה. כי על תורה שבכתב הי' לישראל בטחון בהבוב"ה שלא יטיל עליהם מצוות כאלו שאין ביכולתם לקבל ועי"ז אמרו נעשה ונשמע. אבל להאמין לחכמי כל דור ודור ולקבל את הגדרים והסייגים שלהם, עי"ז הי' נצרך כפיית הר כגיגית.

אולם בימי אחשוורוש נוכחו לדעת שאילו היו שומעים בקולו של מרדכי היהודי שלא ללכת למשתה היין, לא הי' נגזר עליהם גזירה זו, ומכח זה הבינו כמה גדולים דברי חכמים, ושצריך לקבל דבריהם באמונה שלימה גם אם אין מבינים טעמן של דברים. וממילא קבלו עליהם את דברי התורה שבעל פה באהבה וכמא"ל (שבת פח.) הדור קבלוה בימי אחשוורוש.

ולכן אומרים בפורים דברי תורה עקומים שאין בהם אמיתות התורה, להראות לישראל כיצד היינו נראים אם היינו מקבלים רק את התורה שבכתב, והיינו מפרשים התורה כפי הבנתנו כי הרי בלי חכמינו ז"ל אפשר להפך דברי אלוקים חיים ולדרוש אותם כחוכא וטאלולא, ורק הכח של חז"ל הוא מאיר לנו את התורה באור אמיתי, וכמא"ל (מגילה טו.) ליהודים היתה אורה זו תורה.

(נחל יצחק – פורים)

ועיבור השנים וקידוש החדש נמסרה רק לישראל, ובה ניכר קדושת ישראל והתורה, שעל פי שניהם מתנהגים כל העולמות וכל המזלות. נמצא דבשעה שראו ישראל גודל הנס שנעשה ע"י התורה, בהסבר מרדכי ואסתר שהראו להם, ראו בעינים פקוחות כח התורה הקדושה וכח חכמי ישראל, שנותנת חיים לעושה ומצלת ממות לחיים בגשמיות ורוחניות, אז קבלו תורה שבעל פה ברצון ובשמחה רבה. עד כאן לשון קדשו בתוספת מילים מספר.

למדים אנו מכאן, שבנס פורים למדו כח חכמי ישראל, וכח התורה הקדושה, ולכך קבלו עליהם תורה שבע"פ באהבה ושמחה.

”שתשרה שכינה במעשי ידיכם”

בפרשתן אלה פקודי המשכן וכו', זו הפרשה שעוסקת בבנין המשכן בפועל, ואיתא **במאור ושמש** דכל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים (תחומא משפטיים א), והכוונה כאן שצריך האדם לפסול את כל מה שלמד עד עתה בפרשיות שעברו ששם נכתבו כל הציוויים על בנין המשכן, ויש ללמוד מעתה באיכות וקדושה יתירה ממה שהיה עד עתה. דהנה איתא במדרש (שמו"ר נא, ב) על הנאמר (שמות ל, ז) והמלאכה היתה דים, שנכנס משה אצל בצלאל וראה שנותר הרבה מנדבת המשכן, ואמר לפני הקב"ה עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותך, א"ל לך ועשה בהם משכן לעדות. והוא פלא, דהא כל הנדבה היתה בשביל משכן העדות, ושאל משרע"ה להקב"ה מה לעשות עם הנותן, ומה זה שהשיבו שיעשה בהם משכן לעדות. ומבאר **המאור ושמש** דהנה כבר נודע דעיקר כוונת מלאכת המשכן היתה כדי להשרות שכינתו בניינו, ולזה היה צריך הכנות גדולות וקדושות שיביאו כל ישראל נדבתם בנדיבות ליבם, ואכן **היתה נדבת ליבם גדולה עד למאד בהשתוקקות והתלהבות רבה, והיתה כוונתם להשראת השכינה על מעשה ידיהם**. וראה משרע"ה שנותר מן **ההשתוקקות והתלהבות שלהם** שלא היה צריך למלאכת המשכן, וע"ז א"ל הקב"ה שיעשה בהם משכן לעדות - הכוונה בזה שממותר הקדושה שהאירו בני' בנדבתם יותר מהנרצה מהם בעת ההיא, כיניס משה לתורה הקדושה, דהתורה נקראת עדות כדכתיב לוחות העדות, והכוונה בזה דכל מצווה שהאדם עושה הרי התלהבות והשתוקקות שלו מוגבלת לפי המצוה בכמות התלהבות שאפשר להכניס בעשייתה אך כאשר מכניסים חכ הקדושה והתשוקה הזאת לדברים אחרים שבקדושה הרי זה בלי גבול כלל.

וע"כ כאשר באים ללמוד פר' פקודי בכל שנה צריך ללמודה ביתר תשובה ואהבה משנה שעברה, כי הנה אנו רואים שעדיין לא מצאנו הקדושה והתשוקה שהכניס משרע"ה בתורה, וזהו "ואלה - פוסל את הראשונות, פי' את הלימוד שלמד עד עתה, ומכאן ואילך ילמד ביתר קדושה כדי למצוא את "אשר פוקד ביד משה" פי' הקדושה והתשוקה בשיש בתוך"ק שנכנסה עפ"י בקשת משרע"ה מהשי"ת. וזהו "ביד איתמר" מלשון איתמר שבגמ' דהיינו נאמר, פי' שכל מה שנאמר ונלמד מדברי התורה"ק יש בה אותה קדושה של "על פי משה".

ואפשר להוסיף על דבריו הק' דהנה שב"ק ענינה השראת השכינה בישראל כמאמרם ז"ל מעולם לא זכה שכינה מיישראל בשבת, וגם היא נקראת עדות כדאיתא בגמ' חגיגה (א) דהקב"ה אוריתא ושבת מעידים זע"ז. וזהו "פקודי משכן העדות" דמשרע"ה הנניס החשק והתשוקה מהמתנדבים בענין אל תוך שב"ק, שכאשר איש ישראל יכנס לשב"ק ירגיש חשק ותשוקה להשי"ת ע"י הכח הזה שבשב"ק, הנשפע מכח התשוקה של המתנדבים למשכן. וזהו שאמר להם משרע"ה לאחר הקמת המשכן (לקריש תי"ח) ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו, דהשבת היא נועם הנשמות וביוך אותם דאכן התשוקה והאהבה שהכניסו בשב"ק תהיה לנעימות לבני', דבאמת בשב"ק אם איש ישראל מכין עצמו כראוי, אזי אינו מתפלל כיוון שהוא חייב להתפלל, אלא הוא מקבל תשוקה עזה להתפלל אל השי"ת, "עס דאווינט זיך פון זיך אליין". ויש כאלה שזוכים כל ימות החול לבחינת שבת, שכל ימיהם בעבודה של אהבה ותשוקה להשי"ת, וכן מי שלומד בחשק איזה שעות יש לו אח"כ הרגשה עילאית של נועם ה', וזה הכח היה גם במשכן ובהימ"ק שכל ישראל היו עולים לשם בתשוקה ואהבה עצומה, וזהו שאנו מבקשים "ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך" שרומז לתשוקה גדולה מאד.

וכן איתא מזקה"ק זי"ע בנחל יצחק (בהר עמי קל) על הנאמר בזמירות שבת "אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל", שאוהבי ה' המצפים בכל ימות החול לבנין אריאל - בנין המקדש, ונפשם עגומה על העדר התענוג והאור האלוקי שהיה שם, אזי "ביום השבת קודש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל", דבהגיע שב"ק יש להם לשוש ולשמוח כי השכינה שרויה בקרבם, וכמו שהיה בשעת מתן תורה שהיתה שכינה שרויה עם כל אחד ואחד מיישראל, כי השבת היא מעין עולם התיקון דלעיתיד לבוא וביד כל אדם להשיג ביום זה תענוג אלוקי כמו בזמן שביהימ"ק היה קיים. ומי שרוצה באמת להרגיש נעימות בעבודת השי"ת ועדיין לא זכה, כנראה שרצונו היא "רצון דרצון", שהיינו שרוצה לרצות, ונכחו שאנו מבקשים "ה-ה אכסוף נועם שבת" אני מבקש ורוצה להשתוקק לנועם שבת שהיא עבודה מתוך אהבה ותשוקה עזה. ויהי"ר שזנכה להיות מעון לשכינה ועי"ז זכה לבנין ביהמ"ק ולביאת גוא"צ בב"א.

ובא וראה את גודל שנאת אשורוש לישראל יותר מהמן. מובא בדרשות חת"ס (דודש לו' אדר - תצוה כ) שכונת המן שהביא העשרת אלפים ככר כסף לשקול ביד עושי המלאכה שתיכנן ורצה שלאחר שח"ו יושמד כל העם היהודי ביום אחוה, הרי כעבור מעט זמן ישכח הדבר שהיה בכלל תחת מלכות אשורוש עם שלם גיבורים ואנשי שם וברוב גדולו של אשורוש הצליח להשמידם. ולכן הפריש המן סכום של עשרת אלפים ככר כסף שזהו כ-245 אלף ק"ג כסף (ואם קילו כסף עולה כאף ש"ח, אזי נתן 425 מיליון ש"ח), לתת בידי עושי המלאכה אלו האומנים שיכולו לעשות מוזיאון שבו יוצב טבלא של כסף עם ציורי כל תולדות ישראל ומעשי אבותיהם והניסים שאירעו להם, ותיאור איך השמידם אשורוש ברוב גדולו. וכן ישרא לזכר עולם ולא ישכח ויהיה לו לכבוד ולתפארת.

אבל אשורוש מרוב שנאתו הנוראה לכלל ישראל לא רצה לקחת עבור זה את הכסף, שלא רצה שישאר מבני' אפילו זכר כזה, והיה מוכן לוותר על כל הכבוד והתפארת מאותו מוזיאון, ובלבד שימחו ח"ו בני' מהעולם בלי שישאר מהם שום זכר ר"ל.

ונמשיך בעז"ה בדברי המהרש"ק הנ"ל, שהנה כאשר אשורוש מגלה במשתה היין שהמלכה שלו בת ישראל יהודיה, ועוד שכבר התחייב למלאות בשאלתה ובקשתה, ואשורוש ש"כ נבהל מזה שהגזירה ש"כ חשובה לו ונוגעת לו לציפור נפשו נמצאת בסכנת ביטול. אז הוא מתחיל לחשוב לעצמו איך בכלל הגיע למצב נורא כזה. הרי היתה לו בעבר את המלכה הכי נחשבת אצל הגויים. והוא בעצמו בגלל שטות נוראה מוציאה להורג באופן אכזרי שהכניסו ראשה בדיסקוס וערפוח (אסת"ד ד-ה). ואיך אפשר להבין שמלך על אימפריה בת מאה עשרים ושבע מדינות עושה מעשה שיעגון להרוג את אשתו המלכה הכי מוצלחת, ולא כדי להענישה, אלא למען ישמעו ויראו ועי"ז ימנעו בעיית שלום בית לכל אחד בביתו.

ואח"כ למרות שעשה את ההשתדלות הגדולה ביותר בעולם להשיג שידוך, ובאופן ששום מלך בעולם לא עשה באופן כזה. שבמקום לשלוח את נאמניו ביקש שייבאו לפניו את כל נערות העולם ורק הוא בעצמו יבחר את המלכה, וחייב בעונש מיתה למי שלא תסכים לבוא לפניו, ורש"י על המגילה (ה, ב) מביא שאפילו הנשואות ג"כ היו חייבות לבוא לפניו, ובכ"ז בסוף מי שמוצא חן בעיניו זה ברבית יהודיה ישישה בת 70-80, ירקרקת, ומרדנית נוראה. שזורקת עצמה לארץ ארבע פעמים מחמת שלא היתה מוכנה בשום אופן להיות עמו. ורק בכך יכלו להכניס אותה, ואח"כ עוד לא מוכנה לדבר עמו ולספר מי היא בכלל.

וחושב אשורוש לעצמו איך יתכן שהוא נהפך ונעשה פתאום כזה בעל מידות ומוותר לה שוב ושוב, ועוד עכשיו שהגיע המצב לשיא החוצפה שכאשר אשורוש בעצת המן גוזר ומפרסם וכולם יודעים מזה שא"א להכניס אליו שום אדם אם לא יהיה הדבר ברשות ובהסכמת המן, וכל הנכנס בלי רשות המן יומתו מיד בלי משפט. [ומובא ביערות דבש (ה"א דודש י"ח) ובתרגום ראשון (ה, א) שכל זה היה כדי שלא יוכלו להשתדל אצלו על ביטול תנכית הגזירה]. והפעם האחרונה שהיה מותר לאסתר לבוא לפניו היה חודש קודם ב"ג אדר. ובתרגום מובא שכל זה נסתבב בגלל תפילות אסתר שלא יהיה לה שום שייכות לטמא המשוקץ הזה, ושאפילו לא תצטרך לשלוח השידה בדמותה.

הכעס שהכעיסה אסתר את אשורוש

והנה לא די בזה שהמלכה המרדנית כן נכנסת בלא רשות ואשורוש נזכר איך ש"כ כעס עליה שעיינו בערו ממש מרוב חימה ופניו נשתנו מרוב כעס וניסה לסובב את ראשו לא להסתכל עליה אפילו (ממובא בילקוט ובמדרש פנים אחרים), ועוד במקום להענישה ולהורגה - מדבר אליה רכות ושואל אותה מה היא מבקשת, ועוד שומע בקולה ומגיע לפי בקשתה לסעודה אפילו מהכנינה עבור המלך והמן, ודוקא בביתה ולא בטרקלינים המפוארים שלו. והנה וראה שאין בסעודה אפילו מאכלים בסיסיים. אין לחמים אין לאכפים ובמקום זה נותנת לו לאכול 'דיקטים' קשים (מגות). [ואפילו לא מרשה לו לשרות את ה'דיקטים' ולרככם במקום שיש לה עם זה בעיה שנקרית 'שרויה'... וכך מקבל סעודה פשוטה ביותר אפילו בלי קטניות...] סעודה כשרה לפסח למהדרין מן המהדרין. ואז שכבר רוצה לשמוע שם מה היתה הסיבה הדחופה שעבור זה סיכנה ממש את חייה להכנס לפניו, אז המלכה הזאת מודיעה לו ברוב חוצפתה שעדיין לא הגיע הזמן לדבר עמו ומציבה לו תנאים שרק מחה, כאשר שוב גיע לסעודה, עם המן כמובן... אז תואיל לומר לו כבר מה היא רוצה ממנו.

ובאמת הסיבה שכך מתחה את עצביו הרופפים של אשורוש הכעסן, מובא ביערות דבש שאסתר ידעה שכדי לפעול ישועות צריך שתהיה השראת השכינה, וזה לא יתכן בארמונו הטמא של אשורוש שהיה מלא בצלמי ע"ז, ולכן עשתה את הסעודה דווקא בביתה. אבל כיון שלהמן היה בלבשו צורות ע"ז שוב לא יכלה לפעול ישועה כשהמן יושב שם עם אותם בגדים. [ומוסיף היע"ד שאת המן היתה חייבת אסתר להזמין, ואמנם בגמ' איתא בזה י"ג מהלכים מדוע היתה צריכה את המן ג"כ במשתה, וכפי שהעיד אליהו הנביא שכל חשבונות המהלכים היו נכונים. אבל היערות דבש מוסיף עוד סיבה מפלאה לזה, שכיון שאז היה יו"ט ראשון ושני שאסור לבשל בו רק לצורך אוכל נפש של ישראל, וכיון שהיתה בצום ביום הראשון וכן כל כלל"י, לא יכלה להכין ביו"ט עבור אשורוש הגוי בלבד, והוצרכה להזמין את המן שהיה עבד כנעני של מרדכי, שאע"פ שאינו מקיים מצוות, אבל חייב בשמירת יו"ט, וחייב גם לאכול סעודת יו"ט מצד היותו עבד מרדכי. והיות והוא היה ה'יהודי' היחיד בכל שושן שאכל ביו"ט ראשון של פסח היתה צריכה אותו אצלה בסעודה שאז היה מותר לה לבשל, ואז כבר יכלה ג"כ להוסיף עוד מנה עבור אשורוש. אבל לא יכלה עדיין לדבר ולפעול הישועה שהמן יושב עם בגדיו שם.] לכן דחתה את דיבוריה לאשורוש למח, בביטחון להשי"ת שמחר כבר לא תהיה הבעיה הזאת שתפריע לישועה.

ומאת ה' היתה זאת שלמחרת היה המן צריך להסתובב בשושן עם מרדכי. ודבר מתוך מובא בבן יהוידע שמחמת שכל מציאות חיייו של המן זה הכבוד והגאווה, כאשר נפל עליו גזירה זו ניסה להתחכם ולהתחפש למרדכי ע"י שלבש את בגדיו, ושינה אפילו את קולו שיראה וישמע שזה מרדכי. ובאמת כלל"י לא היו יודעים אז שהמן הוא זה שמכריז ככה יעשה. אבל כיון שהמן קליפת עמלק לא היה מסוגל ללבוש הטלית קטן הקדוש של מרדכי אפילו בשביל תחפושת, ומאידך אצל מרדכי לא היתה שום חשיבות לבגדי התפארת של הכתרת המלך, ולכן מעל כל הלבושי מלכות הליבש לעצמו הטלית קטן עם התכלת, וזהו הכוונה בזמר שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי שאז הבינו מי רוכב על הסוס ומי מוליכו בבזיון. ואסתר המלכה שלחה שליחות שיהילו את המן לבוא מיד לסעודה כאשר עוד הוא לבוש בבגדי מרדכי, ולפני שהספיק להחליף וללבוש בגדי הע"ז שלו, וכך יכלה אז לפעול את הישועה בסעודתה הקדושה.

המשך סיפור הנס בשבוע הבא

הלכות פורים (א)

פורים (ע"פ ספר חסידים, ויש שדייקו בדבריו דלא נאסר אלא אם אומר נעשה "מלאכתנו"). **ג. אכילה:** התחיל לאכול ס"ג לפני השקיעה מותר להמשיך אף לאחר צאת כ"ב ומ"א אף שעשה סעודה חשובה בס"ג צריך להרבות קצת במוצ"ש לכבוד פורים (מ"ב ס"ה תרצ"ג סק"ג), ולכן ראוי למעט קצת בס"ג באכילה כדי לקיים סעודת פורים בלילה (מחצה"ש שם ובפנתי החת"ס פכ"ג ט' שהקפיד לאכול ס"ג קודם שעה עשירית אולם עיין שו"ת ר"י סי' ש). **ד. גמר סעודתו בלילה:** אינו אומר על הניסים (מ"ב ס"ה קפ"ח סק"ג).

על הניסים: קודם אמירת "על הניסים" יכוון לקיים מצוות זכרון חסדי ה' (כד הקמח עין פורים). גם מי שיודע "על הניסים" בע"פ, נכון להזהר לכתחילה להתפלל עכ"פ תפילה ראשונה מתוך הסידור (משנ"ב סימן ק סק"א).

מצוות צריכות כוונה: לפני כל קיום מצווה ממצוות של ימים אלו, יש לזכור לכוון לקיים ולצאת יד"ח המצווה, אף למ"ד בעלמא דמצוות אין צריכות כוונה (משנ"ב ה"ה, פ"ה) כיון שהם באים לזכרון הנס.

שהחיינו: הקונה מגילת אסתר י"א דלא יברך שהחיינו, דמצוות לאו ליהנות נתנו (מ"א ס"ה ר"ג סק"ג). וי"א דאם ה' מהדר אחרי מגילת אסתר ושמן בקנייתו מברך (מ"א מ"ב שם). וע"כ אין למחות ביד המברך (מ"ב שם). אך נכון לקנות בגד חדש וכי"ב ולפטור קניית המגילה (פ"ח ס"ה ר"כ).

קריאת המגילה: חיוב מגילה בלילה י"א שהוא מדרבנן וביום מדברי קבלה שהוא כד"ת, וז"ל הרמב"ם: וציוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשוועתנו, כדי לברכו ולהללו ולהודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה, ומי גוי גדול אשר אלוקים קרובים אליו וכו' עכ"ל.

טעימה: המנהג החמיר מלטעום לפני מקרא מגילה (מ"א) ואף השנה שחל במוצ"ש דאין טעם איסור טעימה דזוהא פופני שהתענה). אך לצורך גדול כגון שלא יוכל לכוון כראוי במעריב ובמגילה יש להקל לאכול עד שיעור כביצה (מ"ב). **שתייה:** יש מתיירין לשתות קאו"ע וכי"ב לפני מקרא מגילה (קיצור שו"ע, הגרש"א השיב משה, דשתייה קיל יותר מטיעמה). ובפורים בבוקר כבר נתפשט המנהג להקל לשתות קאו"ע לפני התפילה.

היסח הדעת: מי שבאמצע שמיעת קריאת המגילה הסיח דעתו (פארטורא"ט), ומחשבתו שטט בשאר דברים ולא שם לב מה שקורין, אם שמע מתוך הספר ואם שואלים אותו יודע לכוון מקום שקוראין שם עכשיו יצא בדיעבד. ואם לאו אף בדיעבד לא יצא (שו"ת אר"צ צ"ב). ועצה יעוצה שישמע מתוך מגילה לא חומש ויחזיק אצבעותיו על מקום הקריאה, שזה מעורר תשומת ליבו שלא יחשוב בדברים אחרים (הגר"ש).

ברוב עם: א. המחזיק בידו מגילה כשירה, אם יכול לכוון לשמוע היטב כל תיבה מהש"ץ ולא יפנה לבו לבטלה, עדיף שלא יאמר מלה במלה עם הש"ץ, אלא ישמע וישתוק (דבאמריה לעצמו נחלקו הפוסקים האם נחשב כרוב עם). אך אם חושש שלא ישמע, עדיף לומר כל מילה ומילה עם הש"ץ. אך יזהר לכתחילה שישמע לאוזניו מה שמציא בפיו. כמ"כ די"ק היטב בנקודות שלא יאמר תיבות בשינוי משמעות. וה"ה בכל זה לגבי לומר עשרת בני המן לעצמו. ב. מי שרוצה לאסוף כסף בפורים בבוקר במנין גדול, יש להקל להקדים להתפלל במנין קטן בבוקר (מבית לוי).

ספק: אם מסופק שמא לא שמע איוה תיבה בשעת הקריאה, יש לחלק כן, אם בשעת מעשה מסתפק יש לו לחזור לקרות, ובפרט בקריאה של יום שרוב הפוסקים היא מדברי קבלה, אבל אם לאחר קריאת המגילה מסתפק אולי לא שמע, אין צריך לחזור (פמ"ג).

בהתקרב עלינו ימי פורים הבעל"ט נעסוק בהלכותיה. והנה בפורים נצטוונו בארבע מצוות, **מקרא מגילה, מתנות לאביונים, משלוח מנות, סעודת פורים,** ונפרט ההלכות וההליכות המצויים במצוות אלו כפי שיכיל הגיליון, אך קודם נביא כמה הלכות הנוגעים לימים הסמוכים לפורים.

תענית אסתר (מקודם): **יום מסוגל:** יום זה מסוגל מאוד שיקובל תפילתנו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איוה דבר, יקח פנאי לעצמו ביום התענית ויאמר תחילה מזמור כ"ב, ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר וכו' (קב הישר פוק צ"ה). **דיניו:** הרוצה לקום לאכול בהשכמה צריך תנאי, ונכון להתנות גם לשתיה. ואף בהתנה אסור להתחיל לאכול יותר מכביצה (פת או מונח) בתוך חצי שעה הסמוכה לעלה"ש.

מחצית השקל: נוהגים ליתן מחצית השקל (וכד למחצית השקל שנתנו בזמן שביהמ"ק היה קיים) בתענית אסתר קודם מנחה (מ"א). אין ליתן מחצה"ש ממעות מעשה, אך מה שמוסיף ליתן משיעור המחויב מותר (באה"ט). י"א דיזהר שלא יאמר "אני נותן למחצית השקל", שהרי זה כמפריש שקלים בזה"ז (פ"ח א"י), אלא יאמר זכר למחצית השקל.

פרשת זכור: מצוותה: קריאת פרשת זכור בס"ת, ובציבור, י"א דחיובו מה"ת, ותקנו חז"ל לקרותה בשבת שלפני פורים (שו"ע ס"ה תרפ"ה ומ"ב שם), אמר להם הקב"ה בני בזמן שאתם קוראים פרשת עמלק מעלה אני עליכם כאילו מחייתם שמו (חזק ס"ה ל"ה).

גדר: בקריאת פרשת מחיית עמלק מקיים ג' מצוות, שתי מצוות עשה ואחת לא תעשה. א. לזכור מה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים. ב. למחות זרעו של עמלק ולאבד זכרו מן העולם. ג. שלא נשכח מעשה עמלק שעשה עם אבותינו ולשנוא אותו בכל עת ועת (חזק מצווה ת"ג ת"ד ת"ה). חלק ממצווה זו לספר לבנינו מה עשה לנו עמלק (משנ"ב ע"ה"ת פ"ר תצ"א).

הבנת פירוש המילים: י"א ההקורא פרשת זכור ולא מבין המילים יצא יד"ח, אך צריך להבין הענין, ובלא"ה מעכב בדיעבד (ע"פ מ"ב ס"ה קצ"ג סק"ה). ולכן אף אם כיון בפסוק ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים דקאי הכל על ישראל (כפי המכילתא בשלח) ולא על עמלק (בפרי"ש) יצא יד"ח (הליכות"ש).

דיני הקריאה: כוונה: הבעל קורא צריך לכוין לקיים שתי מצוות זכירת מעשה עמלק (כ"ל בשם החינוך), וצריך לכוון להוציא השומעים יד"ח, ואף השומעים יכונו: **א. לצאת יד"ח הקריאה, ב. לקיים ולצאת יד"ח שתי מצוות דאורייתא** (מ"ב). י"א דהשומעים צריכים לכוון לצאת יד"ח בברכת התורה של העולה (כן מובא מלבוש וכו' בפנתי חת"ס). ולפ"ז י"ל להעולה לתורה לכוון להוציא השומעים בברכתו. יכוון בזכירת מחיית עמלק להצטער בצער השכינה הק' ולקבל ע"ע מסירות נפש (יסושה"ע שיע"ה). **פקידת עקרות:** קבלתי שבפרשת זכור שהוא זמן מחיית עמלק שכנסת ישראל קורין אז אותה פרשה, הוא עת רצון להתפלל על בנים, כי במחיית זרע עמלק בא ריבוי זרע ישראל" (מי שילוח כ" תצ"א).

פורים שחל ביום א': נפרט כמה הלכות לשנה זו **א. פגל המנחה:** י"א דאין לקרוא המגילה מפגל המנחה אף לחולים, דחז"ל אסרו לקרות המגילה בשבת (מ"א תרצ"ב סק"ו ובשו"ת חת"ס ס"ה קצ"ה חלק יע"ש ויש להאריך בזה א"כ). **ב. הכנה:** אין להכין שום דבר לצורך הלילה, ולכן אף שמתור לטלטל המגילה (מ"ב תרפ"ה סק"ו ולא בפ"ה) אין להביא המגילה לצורך מוצ"ש, ואין להתלבש בתחפושת לכבוד פורים, (ואין לזמנתו לשבת עי"ט שלוששים בגדי יו"ט מבע"י כיון שנהנה מלבושתם, כיון שגם השבת מתבדלת בהם, ואין בזה זילותא משא"כ בתחפושת), וכן לכתחילה יש ליזהר מלומר שהולך לישון כדי שיוכל להיות ניעור בליל

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א
סעודה שלישית ושתית קפה
קודם קריאת המגילה
השנה יחול פורים דפרזים במוצאי שבת. בכל שנה ממשיכים הצום ואין אוכלים ושתים כלל קודם קריאת המגילה, ויש להסתפק בשנה זו, האם מותר להמשיך את סעודת שלישית גם לאחר שהגיע זמן קריאת המגילה. עוד יש להסתפק אם מותר לשתות כוס קפה בבוקר קודם התפילה, או שאסור כשם שאסור לשתות בלילה קודם הקריאה?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: התפלל ערבית של מוצאי שבת בשעה שהציבור התפללו מנחה, האם עלה לו ברכו של קריאת התורה, ואם יכול לענות קדושה באמצע מעריב?

תשובה: לגבי ברכו ששמע בעת קריאת התורה, זה עולה לו למעריב, משני טעמים: א. כתב בשו"ע (סימן קבל) ובמשנ"ב (שם סק"ב הקדמה לסימן ס"ט) שתקנו לומר ברכו לאחר התפילה שאולי נתאחר לבא לבית הכנסת ולא שמע ברכו, אבל אם שמע ברכו מהעולים לתורה, שוב אין לו לומר ברכו לאחר התפילה, כיון שכבר יצא ידי ברכו של העולים לתורה, הרי שהברכו של קריאת התורה, הוא כעין הברכו של קודם ברכות קריאת שמע.

ב. כתב התשב"ץ (ח"ב סימן י"ג) שעיקר ברכו נתקן לברכה שמברכים על התורה, כמו שאמר משה רבינו, 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו...', וכיון דברכת התורה אומרים ברכו, הכי נמי בפריסת שמע אומרים ברכו, שהרי ברכת אהבת עולם ברכת התורה הוא, עכ"ל. ואם כן ברכו של קריאת התורה, כעין הברכו של קודם ברכות ק"ש.

לגבי הדין אם ציבור המתפללים מנחה, ואחד רוצה להצטרף להתפלל עמהם מעריב, אם נחשב לו שהתפלל בשעה שהציבור מתפללים [בוודאי שאינו נקרא תפילה בציבור, אלא אם יש לו את המעלה של בשעה שהציבור מתפללים] כתב **במשנה ברורה** (סימן רלו ס"ק א) שאם הציבור מקדימים להתפלל ערבית, מבעוד יום ובא לבית הכנסת בשעה שמתחילין ברכו והוא לא התפלל מנחה, אם יהיה לו מנין בלילה, ימתין בתפלת מנחה להתפלל בשעה שהציבור מתפללין ערבית, ותפלת ערבית יתפלל אח"כ כדנייה עם צבור בלילה. הרי שגם אם הציבור מתפללים תפילה אחרת נחשב לו לבשעה שהציבור מתפללים. וכעין זה כתב במשנה ברורה (סימן צ סק"ג) דאם מתפלל מוסף בבית הכנסת בשעה שהציבור מתפללין שחרית, מיקרי תפלת הצבור.

אמנם דעת המג"א (סימן רלו סק"ג) דאי אפשר להתפלל מנחה ומעריב באותה בית הכנסת, ואין נחשב לו בשעה שהציבור מתפללים, כיון דמנחה ומעריב סתרי אהדדי. וראייתו ממה שכתב בשו"ע (אר"ח סימן רסג סט"ז) מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת [מבעוד יום והוא עדיין לא קיבל שבת], לא יתפלל מנחה באותה בית הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול. הרי שאי אפשר להתפלל מנחה ומעריב כיון שסתרי אהדדי.

ובשו"ת אגרות משה (אר"ח ח"ג סימן לו) ביאר למה המשנ"ב סבר שזה נחשב לו, משום שהשו"ע מיייר בשבת, שאין תפילותיהם שוות, אבל בחול כן תפלות שוות, ולכן אפשר להתפלל גם באותה בית הכנסת. ואם כן בענייננו, שהם מתפללים מנחה של שבת, והוא מתפלל ערבית של חול, שאין תפילותיהם שוות, אינו נקרא תפילה עם הציבור.

לגבי הנדון אם מתפלל ערבית והגיע למחיה המתים, ובבית הכנסת מתפללים מנחה, והחזן הגיע לקדושה אם יענה עמהם, כתב **המאירי** בברכות (דף כ"א ע"ג), מי שמצא שליח צבור שמתחיל תפלת המנחה בקול רם, וזה מתחיל בתפלת ערבית וקורא עמו מלה מלה, יש אומר שאין זה מפקיד לקדוש, שלא התירו אלא בתפלה ששליח צבור אומר בה פקדוש. [ומדברי המאירי משמע שאם מצא שליח ציבור שמתפלל מנחה, ראוי להתחיל עמו מלה במלה ערבית, שלא כדברי המג"א דהוי תרתי דסתרי, אבל קדושה לא יאמר עמו].

וכעין זה כתב בשו"ת בית שערים (אר"ח סימן פ"ה) שלא יאמר קדושה, וכן כתב בשו"ת באר חיים מרדכי (סימן א') שלא יאמר קדושה, והוסיף עוד שאפילו לא ישתוק ויכוין לצאת ידי חובה, כיון שיש פוסקים שגם שומע כעונה הוי הפסק, וכיון שאינו חייב כלל בקדושה, למה נכניס עצמו למחלוקת הפוסקים, ומכל מקום לא ימשיך בתפילתו, כדי שיוכל לומר אתה קדוש מילה במילה עם הש"ץ, אלא ישתוק ויכוין שלא לצאת בקדושה.

ליקוטי אמרים • פרק כ"ט

להתענג בעקבותיהם של צדיקי הדורות

מעלת ה"ראיה" על פני ה"ידיעה"

אמיתית רק הסתרה. "וכך הסט"א אף שיש בה חיות הרבה להחיות כל בעלי חיים הטמאים ונפשות אומות העולם וגם נפש הבהמית שבישראל כנ"ל, מ"מ הרי כל חיותה אינה מצד עצמה ח"ו אלא מצד הקדושה כנ"ל, ולכן היא בטלה לגמרי מפני הקדושה כביטול החושך מפני האור הגשמי."

"אם כך", תמה פנחס'ל, "אם לנפש הבהמית אין שום ממשות אמיתית איך יש בה כח להסתיר על האור של הנפש האלוקית, הרי היה לה להתבטל ממילא מיד כאשר הנפש האלוקית מתבוננת בגדלות ה', בלי שום מלחמה?"

"יפה שאלת, מסכים ר' לייב וממשיך "רק שלגבי קדושת נפש האלוקית שבאדם נתן לה הקב"ה רשות ויכולת להגביה עצמה כנגדה כדי שהאדם יתעורר להתגבר עליה להשפילה ע"י שפלות ונמיכת רוחו ונבזה בעיניו נמאס".

"וכל זה מדוע? כדי שעל ידי שהאדם מתגבר למטה ומשפיל את הסט"א, ונכאתרעותא דלתתא אתערותא דלעילא לקיים מה שכתוב משם אוריךך נאם ה', דהיינו שמסירה ממשלתה ויכלתה ונסתלק ממנה הכח ורשות שנתן לה להגביה עצמה נגד אור קדושת נפש האלוקית, ואז ממילא בטילה ונחית כביטול החושך מפני אור הגשמי."

"סאיז מוראדיג, מתפעם פנחס'ל, "משמע שע"י הביטול של הנפש הבהמית ע"י "מבטשין" גורמים שבדרך ממילא הנפש האלוקית תאיר ובאופן של ראייה חושית, שדוחה לגמרי את החושך וההסתרה של הסט"א, זהו חידוש עצום. האם יורשה לי לשאול מהיכן למד זאת הרבי"ז? "נו", מחיך ר' לייב, "בשבילך מביא הרבי ראייה "מפורשת" מן התורה לענין זה, ואקריא לך לשונו הקדוש וכל מילה נוספת מיותרת. "וכמו שמצינו דבר זה מפורש בתורה גבי מרגלים שמתחלה אמרו כי חזק הוא ממנו כו' שלא האמינו ביכולת ה', ואח"כ חזרו ואמרו הננו ועלינו וגו'. ומאין חזרה ובאה להם האמונה ביכולת ה', הרי לא הראה להם מרע"ה שום אות ומופת על זה בניתיים, רק שאמר להם איך שקצף ה' עליהם ונשבע שלא להביאם אל הארץ, ומה הועיל זה להם אם לא היו מאמינים ביכולת ה' ח"ו לכבוש ל"א מלכים ומפני זה לא רצו להכנס כלל לארץ. אלא וודאי מפני שישראל עצמן הם מאמינים בני מאמינים, רק שהסט"א המלוכשת בגופם הגביה עצמה על אור קדושת נפשם האלוקית בגסות רוחה וגבהותה בחוצפה בלי טעם ודעת. ולכן מיד כשקצף ה' עליהם והרעים בקול רעש ורוגז עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' אני ה' דברתי אם לא אעשה זאת לכל העדה הרעה הזאת וגו', וכששמעו דברים קשים אלו נכנע ונשבר להם בקרבם כדכתיב ויתאבלו העם מאוד, וממילא נפלה הסט"א ממשלתה וגבהותה וגסות רוחה וישראל עצמם הם מאמינים."

"ומזה יכול ללמוד כל אדם שנופלים לו במחשבתו ספקות על אמונה כי הם דברי רוח הסט"א לבדה המגביה עצמה על נפשו, אבל ישראל עצמן הם מאמינים כו', וגם הסט"א עצמה אין לה ספקות כלל באמונה, רק שניתן לה רשות לבלבל האדם בדברי שקר ומרמה להרבות שכרו כפיתויי הזונה לבן המלך בשקר ומרמה ברשות המלך, כמ"ש בזה"ק."

ר' לייב מסיים לקרוא ומרכין ראשו לנשק את האותיות הקדושות ובעיניו לחות קורא, "הרי לנו הסתכלות חדשה מיהו היהודי עצמו, שהוא בוודאי זך ונקי, רק שהש"ת שתל בו נפש הבהמית - כדי שנטש אותה, וכן נזכה "לראות" כי טוב ה' בראיה חושית - ה' יזכנו".

הארה

ראיה חושית בגדלות ה', זהו תכלית העבודה, עם זה נשארים לעד, ולזה זוכים ע"י הביטוש של הסט"א בהשפלת הנפש הבהמית והגערה בה לבל תוסיף להסתיר מאתנו את אור ה'.

--"עס'ן עסט'זיך שלאפ'ן שלאפט'זיך - און וואס זאל מען טאהן אז ס'דאוונט זיך נישט"... מנגינה חרישית עלתה מעבר השולחן הדרום מזרחי, כאשר אחדים מבני החבורה ישבו והישירו מבט אל הנפש הבהמית ומעליה לטכס עציה יחדיו כיצד קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו.

"שני דרכים לפנינו", נענה פנחס'ל ברגע של שקט, "כיצד לבטש את הנפש הבהמית כדי שתוכל להאחז אור הנשמה אף בבול עץ כמותה. ישנו חלק ההשפלה שמשפילים אותה כאשר מתבוננים כמה גרועה וחומרית היא, כמה הסתר פנים היא גוררת אחריה. בנוסף יש חלק הגערה אשר אף הוא בכוחו לבטל אותה - ותגער בו שישור וילך מאתנו."

"אמנם, אחר התבוננות יש להבין מה עיקר המטרה של הביטוש. כוונתי, - הוא מסביר, "שאכן למדנו שכתוצאה מזה יסיר מאתו את טמטום הלב. אך כיצד זה עובד? למעשה. גם יש להתבונן, לכאורה כיצד אפשר בהשפלה גרידה, ואף בגערה, לבטל חושך כזה של סטרא אחרא. וכי 'קטלא קניא' היא - הנפש הבהמית שבמחיה יד אפשר לבטלה?" מניח פנחס'ל את שאלתו על גבי השולחן.

"ישנו סיפור ידוע", פותח ר' לייב את אמרתו, "זהו יתרוך על שתי הנקודות שעוררת כאחת. בתוך בור אפל וחשוך הושלכו שלושה אשר נענשו במאמרו המלך. אחד מהם היה טפש ובער ולא ידע בתוך החושך מימיו ומשמאלו. מסכנותו גברה כל כך עד כדי כך שבשעה שהגישו לפניו האוכל לא ידע הסכל איך לנווט את הכף עם המרק אל פיו. חצי הכף נכנס לתוך אפו, והחצי הנוותר נשפך על חולצתו היחידה. נכמרו רחמיו של חבירו והחל ללמדו איך אווזים בכף ולהיכן מניסים אותה. הימים נקפו והאחד עסוק כל העת ללמד את השני כיצד להסתדר בחיי החושך, בעוד החבר השלישי לא נקף אצבע והיה עסוק כל העת בעיניו בפינת הבור. ברגע מסוים עלה חרונו של זה ה'מתמסר' על חבירו ה'אדיש', והתחיל לעגור בו, כיצד אתה יכול להשאיר את כל המלאכה עלי ואתה יושב מן הצד? נענה הלה ואמר, אתה מנסה ללמדו בינה שייבן כיצד להתנהל בחייו, ספק אם תצליח, יתכן מאוד שלא. לעומתך, אני עסוק כל רגע לקדוח חור בקירות הבור, שתיכנס איוה קרן אור באפילה הזאת. כאשר מעט מן האור ידחה הרבה מן החושך, כבר לא נצטרך לכל ההסברים והמלומדיות שלך."

"כידוע", ממשיך ר' לייב לטוות את פתיל מהלכו, "רבינו אור שבעת הימים" הבעל שם טוב הקדוש היה "אור". מטרתו ומטרת תורת החסידות לא היתה רק "ללמד" איוה שיטה וכדומה, אלא החסידות הינה "אור" אשר מגרשת את החושך. וכאשר החושך נגרש והאור כובש את מקומו, אזי כל ההסתרות נעלמים כלא היו, כי אז "וראים" כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

"השגה זו אשר באה ע"י "ראיה" חושית, גדולה לאין ערוך מכל השגה אשר נובעת מהבנה - מעמיקה ככל שתהיה. כי כל סברא, ולא החזקה ביותר, אפשר להפריך ע"י קושיא חזקה עוד יותר, אבל דבר שנתאמת ע"י ראייה, אי אפשר להפריך, והבנה זו נקבעת בתוך הלב ונחקקת בפנימיותה."

"מעלה גדולה זו של השגת גדלות השם ע"י "ראיה", משיגים ע"י עבודת ה"מבטשין". וזה תשובה על שאלתך - פנחס'ל, מהו המטרה של ה"מבטשין"? "והנה על ידי זה יועיל לנפשו האלוקית להאיר עיניה באמת יחדיו און סוף בראיה חושית ולא בחינת שמיעה והבנה לבדה, כמ"ש ב"מ"א שזהו שורש כל העבודה, לפי שבאמת אין שום ממשות כלל בסטרא אחרא שלכן נמשלה לחושך שאין בו שום ממשות כלל וממילא נדחה מפני האור". זהו המעלה הנשגבה של ראייה חושית."

"ובזה מיישב הרבי אף שאלתך השניה. כיצד אפשר לבטל ע"י השפלה וגערה גרידא חושך כה גדול כמו הסט"א. כי כאמור עבודת המבטשין מגלה אור בבחינה של ראייה חושית. והחושך נדחה ממילא מפני האור. כי החושך אין בו שום ממשות

שנאה עצומה לעמלק

ר' זלמן עמד בעיניו עצומות, פלג גופו העליון רכון בכפיפת קומה ומאפיל על חומש זיטאמיר מהודר, והוא רוקע ברגלו בעוז למשך דקות ארוכות. פניו מאדימות בחרון אין אוניס שפתיו קפוצות וקצף עולה עליהם, וכך הוא עומד ודופק ברגליו על ארוכות העץ שהרכיבו את הרצפה בביהמ"ד הקטן שבעיירה. הציבור כבר השתתק אך ר' זלמן עדיין מוחה ברגליו ומוסיף להפליא במכות ידי על השולחן כבעס נורא. ור' הלל עומד ומביט בהשתאות...

ר' הלל פאריטשער - נישא שמו ביראת הכבוד בין היושבים ראשונה בחצר גינת ביתן הרבי האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש ר' דובער ז"ע, ובהמשך אצל חתנו אדמו"ר הצמח צדק זי"ע. כבוד והערצה מרובה רחשו לו חסידי ליובאוויטש, ואף רבותיו חיבבוהו עד מאד כפי ערכו. כאשר חלה כתב הצמח צדק בכת"ר מודעה ליושבי ביהמ"ד: "לומר תלים עבור הצדיק החסיד ר' הלל", ואף אמר דברי חסידות בענין "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא".

גם ר' זלמן זעזמיר מגדולי תלמידי הבעל התניא - שר' הלל החשיבו גם כן במידה מסוימת כרבו וכמי שדולה ומשקה עבורו את תורת רבו ביתר ביאור והרחבה, [ר' הלל אמר פעם שלכ"א צריך להיות רבי', וגם 'חסיד' שייסביר לו את תורת הרבי ביתר הבנה והשגה. וה'חסיד' שלו, היה ר' זלמן זעזמיר]. גם הוא העריצו עד מאד. פעם אחת כאשר היו מתלמידיו הגדולים של הבעל התניא שהתאוננו על ירידת הדורות מצד הרביים המשפיעים, והראייה שלא רואים היום אברכים צעירים שיגדלו, "וואו עהט מען אַיִצטער יונגע לייט זאָלן אויִסוואַקסן", קם ר' זלמן והחווה בידו על ר' הלל שהיה אברך כבן כ"ח שנים ואמר להם, הרואים אתם אברך זה העומד מרחוק, הוא עוד יכה את כלונו על קודקודינו, "ער וועט אונז אָעבן אַלעמען אַיִבער'ן קאַפּ"...

אודות התקרבותו לאדמו"ר האמצעי מחב"ד מסופר: היה כזה אשר ר' זלמן זעזמיר נקלע פעם אחת בשבת פר' זכור לעיר פאריטש, והתפלל בביהמ"ד דמתא יחד עם ר' הלל שהיה אברך צעיר ונודע כת"ח ועילוי מופלג. כאשר הגיע אחר קריאת "זכור" והציבור רקע ברגליו כנהוג למחיית עמלק, השתאה ר' הלל לראות את ר' זלמן עומד ורוקע ברגליו בעוז זמן ממושך כבעס ואיבה כבושה צום יענעם אלט'ן גנב.

"איך לוקחים שנאה כזאת לעמלק?" שאל ר' הלל בהתפעלות את ר' זלמן אחר התפילה. "אוהו", השיב ר' זלמן, "בשביל זאת צריכים אתם לבוא לרבי בליובאוויטש". או אז התקרב ר' הלל לאדמו"ר האמצעי לשאוב מבראו וליאור מאור תורתו.